

УДК 008(417:316.32)

**Постоловський Р.М. – професор,
ректор РДГУ, заслужений діяч
науки і техніки України**

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ

Дослідження культурно-мистецького процесу в умовах сьогодення є достатньо показовим чинником на користь гуманізації українського суспільства, адже воно знаходиться в умовах кризи і за об'єктивною логікою повинно було б перейматися децю іншими проблемами.

Утім, для участі у V Всеукраїнській науково-практичній конференції „Українська культура в добу глобалізаційних трансформацій”, що вкотре організовується у Рівненському державному гуманітарному університеті, заявлено 267 осіб, що репрезентували понад 40 ВНЗ України. Із 267 заявлених учасників – 144 представники іногородніх вищих навчальних закладів. Це найвищий кількісний та якісний показник за останні 5 років проведення подібних всеукраїнських заходів в РДГУ (у 2008 році було заявлено 215 учасників, у 2007 р. – 187).

Якісний склад науковців також достатньо високий, про що засвідчують наступні дані: кандидатів наук, доцентів і професорів – 68, докторів наук – 7, доцентів (без вченого ступеня) – 8, аспірантів – 32, здобувачів – 20, докторантів – 15, старших викладачів, викладачів та асистентів – 27, магістрантів – 11, студентів – 79. Якісні показники тих, хто взяв участь в обговоренні культурологічних проблем дають підставу бачити в цьому як особливий інтерес до української культури в добу її якісних видозмін, так і наукової діяльності загалом. Це помітно і в середовищі вже досвідчених фахівців, і молодих дослідників.

Для обговорення заявлених проблем було сформовано чотири секції.

Науковці репрезентували наступні науково-освітні структури: Національний університет „Острозька академія”, Київський національний університет культури і мистецтв та його окремі філії, Національну музичну академію України ім. П.І. Чайковського, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Українську академію друкарства (Львів), Львівський національний аграрний університет, Львівське державне музичне училище ім. Н.Нижанківського, Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Львівську національну музичну академію ім. М.В.Лисенка, Київський національний економічний університет ім. В.Гетьмана, Київський національний технічний університет „Київський політехнічний інститут”, Інститут культурології Академії мистецтв України, Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка, Національний авіаційний університет, Харківську державну академію культури, Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Т.Г. Шевченка, Одеський національний політехнічний університет, Кримський університет культури, мистецтв і туризму, Державну академію керівних кадрів культури і мистецтв, Чернігівський державний педагогічний інститут ім. Т.Г. Шевченка, Херсонський державний педагогічний університет, Вінницький національний технічний університет, Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського, Ужгородський національний університет, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І.Франка, Прикарпатський національний університет

ім. Василя Стефаника, Волинський національний університет ім. Лесі Українки, Луцький державний педагогічний коледж, Національний науково-дослідний інститут українознавства, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, Черкаський та Миколаївський факультети КНУКіМ, Інститут туризму ФПУ, Південноукраїнський державний технічний університет (Маріуполь), Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” (Луцьк), Дубенський коледж культури і мистецтв, Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету, Рівненський факультет Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ), Рівненський обласний краєзнавчий музей. Чимало учасників заходу репрезентували професорсько-викладацький склад та студентство Рівненського державного гуманітарного університету.

Більшість із учасників є вже традиційними представниками своїх навчальних закладів, що декілька років поспіль беруть участь у проведенні заходу такого рівня на базі кафедри культурології РДГУ.

Характеризуючи тематику досліджень, що обговорювалася у секціях, можна констатувати, що вона стосується досить широкого кола проблем¹, зокрема модернізації змісту, форм і методів навчання студентської молоді у контексті європейського освітнього простору, етнекології та традиційної культури, видавничої сфери України як культурно-політичного феномена, традицій національного підручникотворення, соціально-культурних функцій бібліотек, їх переходу на формування бази електронних документів, виконання інформаційно-освітніх функцій, державної культурної політики в Україні, нанотехнологій, інформаційної культури як складової духовної культури доби глобалізації, неоорієнтальної складової в постмодерновій приватній релігійності, концепції мультикультуралізму і культурної ситуації в Україні, рефлексії над проблемами сучасної естетики, міфологічної складової сучасної організаційної культури, ролі громадської думки у політичній культурі суспільства, особливостей політичної культури правлячої еліти в Україні (2005-2009 рр.), проблемах дитячої безпритульності, ролі телевізійної реклами у виборчому процесі, політичного анекдоту як соціокультурного феномена, культурного життя етнічних спільнот у контексті регіональної специфіки, туризму як культурно-дозвіллевого явища, пам'яток мистецтва в індустрії туризму, молодіжної субкультури, особливостей сприйняття молоддю української мови, діяльності молодіжних жіночих організацій, форм сучасного сімейного дозвілля, впливу Інтернет-технологій на вітчизняну індустрію дозвілля, розвитку сучасного українського мистецтва в умовах арт-ринку, культурологічного дискурсу художньо-освітнього простору, національної хореографії в структурі мистецького простору України, образу міської моди в гендерному вимірі тощо.

Чимала кількість виступаючих акцентувала увагу у своїх доповідях і на питаннях психолого-педагогічних проблем самореалізації студентської молоді у сучасній соціокультурній ситуації (адже сама безпосередньо пов'язана з навчально-виховною практикою), формування духовної культури студентів засобами слова, педагогічної майстерності сучасного викладача, його мовленнєвого етикету, іміджу педагога як вимоги сучасності, вивчення культурно-мистецької спадщини України в умовах шкільного курсу „Художня культура”, культурно-освітніх традицій Волині і сучасності, „Історичного джерелознавства” як базової дисципліни у структурі фахової підготовки студентів-культурологів тощо. Це зайвий раз засвідчує, що питання професійного становлення й надалі залишаються актуальними і в студентському середовищі, і серед тих, хто їх навчає.

Певну увагу учасники надали й питанням використання виховного потенціалу народної творчості як засобу формування культури міжособистісних взаємин у середовищі студентської молоді, сімейної тематики народних пісень та її впливу на формування у студентів рис майбутніх сім'янинів, історії музейних пам'яток у контексті музейництва та матеріальної історико-культурної спадщини, діяльності музейних установ у системі освіти,

культури та туризму, історії розвитку Волинського краєзнавчого музею, культурологічним проектам у сучасному музейному просторі тощо, звертаючи увагу наукової громадськості на актуальність музейно-туристичної проблематики в системі вищої школи. Взагалі музейна проблематика виявилася найбільш актуальною, про що свідчать матеріали надісланих наукових розвідок та відкриття у багатьох вищих навчальних закладах України відповідної спеціальності – „Музеєзнавство”.

Історико-культурну сферу представили дослідники третьої секції. Зокрема вони обговорили політичні та етномистецькі зв'язки населення Галицько-Волинської Русі і Північного Причорномор'я, історичні відмінності мистецького світобачення доби давньокам'яного віку, художньо-стилістичні особливості розвитку декоративно-ужиткового мистецтва Київської Русі, специфіку світогляду населення давньоєгипетської цивілізації і сучасних рецепцій, традиції колективного дозвілля у XVII-XVIII століттях, портретів князів Острозьких XVI-першої половини XVII століть, архітектурний декор замків, храмів, оборонних баит князів Острозьких, дерев'яних храмів Волині XVII-XVIII століть.

Певний інтерес під час виступів викликало обговорення питань культивування ідей Просвітництва в культурі Англії та України, портретних зразків XVII-XIX століть у мистецькій культурі Волині, особливостей окремих потенційних аспектів у вивченні української музичної спадщини XX століття сучасними музикознавцями, національної основи творчості вітчизняних композиторів XIX-XX століть, театрального життя України 20-років XX століття, ролі стрілецьких театрів Легіону УСС і Галицької армії з погляду сучасників, а також культурний розвиток західноукраїнських земель у 1920-1930-х роках, особливостей перебігу мистецького життя Західної Волині у 30-х роках XX століття, творчість Георгія Косміади в культурно-мистецькому середовищі Німеччини 40-60-х років XX століття, становлення й розвитку хорового мистецтва Рівненщини в 1950-1960-ті роки, впливу політики комуністичної партії на розвиток архітектури в Українській РСР, значення відродження вітчизняних традицій у писанкарстві, специфіки обрядових танців у календарних святах східних слов'ян (весняний цикл XIX-початку XX століття), впливу європейського костюма XX століття на сучасну українську моду та інші цікаві теми.

Характерною ознакою роботи цієї секції стало висвітлення мистецької проблематики переважно західноукраїнського регіону, особливо Волині. Подібна тенденція простежується щороку і є свідченням того, що регіональні дослідження залишаються все більш актуальними в структурі наукового пошуку.

Тож акцентування уваги у складних умовах сьогодення на соціальних і культурно-мистецьких проблемах в історичній ретроспективі є свідченням здорових духовних витоків українського народу і його широких потенційних можливостей у творчій самореалізації XXI століття.

Фактично усі наукові збірники нашого університету, зокрема і цей, що знаходиться в руках у читача, отримали Всеукраїнську (державну) реєстрацію, чимало з них акредитовані Президією Вищої Атестаційної Колегії України і є доброю нагодою для репрезентації наукового пошуку.

Примітки

¹ Див.: Українська культура в добу глобалізаційних трансформацій: програма V Всеукр. наук.-практ. конф. (Рівне, 12-13 груд. 2009 р.) / М-во освіти і науки України, Рівненський держ. гуманітар. ун-т. – Рівне: РДГУ, 2009. – 32 с.

Резюме

Аналізується роль науково-дослідної діяльності у вищих навчальних закладах України в умовах сьогодення на прикладі тематики доповідей, поданих до участі у V Всеукраїнській науково-практичній конференції.

Ключові слова: науково-дослідна діяльність, культурний процес, молодіжна проблематика, Україна.

Summary

The role of research activity is analysed in higher educational establishments of Ukraine in the conditions of segodennya on the example of subject of lectures, given to participating in V to the All Ukrainian naukovo-praktichniy conference.

Key words: research activity, cultural process, youth problematika, Ukraine.